

บทเรียนที่ 14

ตัวแทน-นายหน้า

สาระการเรียนรู้

1. ลักษณะสำคัญของสัญญาตัวแทน
2. วิธีการตั้งตัวแทน
3. ประเภทของตัวแทน
4. หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวแทนและตัวการ
5. ความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก
6. ความระงับของสัญญาตัวแทน
7. ลักษณะสำคัญของสัญญานายหน้า
8. บำเหน็จนายหน้า
9. ความรับผิดชอบของนายหน้า
10. ความระงับของสัญญานายหน้า

1. ลักษณะสำคัญของสัญญาตัวแทน

หลักกฎหมายว่าด้วยตัวแทนกำหนดไว้ว่า **สัญญาตัวแทนนั้น คือ สัญญาซึ่งให้บุคคลคนหนึ่งเรียกว่าตัวแทน มีอำนาจทำการแทนบุคคลอีกคนหนึ่ง เรียกว่า ตัวการ และตกลงว่าจะทำการนั้น**

ความเป็นตัวแทนนั้น จะเป็นโดยแต่งตั้งแสดงออกชัดแจ้งหรือโดยปริยายก็ย่อมได้ จากหลักกฎหมายให้คำจำกัดความคำว่า **สัญญาตัวแทน และการเป็นตัวแทน**

2. วิธีการตั้งตัวแทน

วิธีการตั้งตัวแทนกฎหมายวางหลักไว้ว่า กิจการอันใดบังคับไว้โดยกฎหมายว่า **ต้องทำเป็นหนังสือ** การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้น **จะต้องทำเป็นหนังสือด้วย**

กิจการอันใด บังคับไว้ว่า **ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือ** การตั้งตัวแทนเพื่อกิจการอันนั้นก็ **ต้องมีหลักฐานเป็นหนังสือด้วย**

จากหลักของกฎหมาย วิธีการตั้งตัวแทนเพื่อให้ถูกต้องและมีผลบังคับโดยกฎหมาย มี 2 ประการ คือ **ทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อทั้งสองฝ่ายหรือทำเป็นหนังสือและจดทะเบียนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ด้วย**

3. ประเภทของตัวแทน

ตัวแทนเป็นบุคคลที่ตัวการแต่งตั้งและมอบอำนาจให้กระทำการแทนตน กิจการหรืองานที่ตัวการจะมอบให้พร้อมรับมอบอำนาจไปด้วย การมอบอำนาจอาจเป็นการมอบอำนาจเฉพาะการหรือเฉพาะกิจการนั้น กับมอบอำนาจทั่วไป คือ จัดการแทนตัวการได้ทุกอย่าง อย่างไม่จำกัดตาม อาจแยกให้ละเอียดเพิ่มขึ้นรวมเป็น 5 ประเภท ดังนี้

1. ตัวแทนรับมอบอำนาจเฉพาะการ
2. ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไปเฉพาะกิจการ
3. ตัวแทนรับมอบอำนาจทั่วไป
4. ตัวแทนช่วง
5. ตัวแทนขีด
6. มอบข้อพิพาทให้อนุญาตตุลาการพิจารณา

4. หน้าที่และควมรับผิดชอบของตัวแทนและตัวการ

1. หน้าที่และควมรับผิดชอบของตัวแทนต่อตัวการ

- 1.1 ตัวแทนต้องทำตามคำสั่งของตัวการที่แสดงออกชัด
- 1.2 ตัวแทนต้องทำการตามคำสั่งของตัวการและใช้ความระมัดระวัง
- 1.3 ตัวแทนต้องทำการด้วยตัวเอง เว้นแต่จะมีอำนาจใช้ตัวแทนช่วงทำการได้
- 1.4 ตัวแทนต้องแจ้งให้ตัวการทราบถึงความเป็นไปในกิจการที่ตัวการมอบหมายให้ว่าสำเร็จ
- 1.5 ตัวแทนรับเงินและทรัพย์สินอย่างอื่นจากบุคคลภายนอกไว้เกี่ยวกับการเป็นตัวแทนนั้น
- 1.6 เงินที่ตัวแทนรับไว้จากการเป็นตัวแทนที่สมควรส่งให้ตัวการ
- 1.7 ตัวแทนประมาทเลินเล่อจะต้องรับผิดชอบ

2. หน้าที่และความรับผิดชอบของตัวการต่อตัวแทน

- 2.1 มีหน้าที่ต้องจ่ายบำเหน็จให้ตัวแทนถ้ามีข้อตกลงกันไว้
- 2.2 มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินทดรองให้ตัวแทน
- 2.3 มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินให้ตัวแทนที่จ่ายเงินทดรองไปก่อน
- 2.4 มีหน้าที่ต้องชำระหนี้หรือให้ประกันอันสมควรแก่ตัวแทน
- 2.5 มีหน้าที่ต้องชำระค่าเสียหายให้ตัวแทน

5. ความรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก

ความรับผิดชอบของตัวการและตัวแทนต่อบุคคลภายนอกมีหลักพิจารณา ดังนี้

1. ตัวการยอมผูกพันต่อบุคคลภายนอกในกิจการที่ตัวแทนทำขึ้น
2. ตัวการต้องรับผิดชอบในการกระทำของตัวแทนชัด
3. ตัวแทนทำให้บุคคลภายนอกเชื่อว่าตัวแทนของตนอยู่ในขอบอำนาจ
4. ตัวแทนทำการใดโดยปราศจากอำนาจหรือนอกเหนืออำนาจ
5. ตัวแทนทำสัญญาโดยเห็นแก่อำมิสสินจ้าง

6. ความระงับของสัญญาตัวแทน

1. คู่สัญญาตกลงเลิกสัญญากันเอง
2. ถอนอำนาจตัวแทนหรือบอกเลิกสัญญา
3. เมื่อครบกำหนดตามสัญญา
4. เมื่อคู่สัญญาฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งตายหรือตกเป็นผู้ไร้ความสามารถหรือล้มละลาย
5. วัตถุประสงค์ของกิจการขัดต่อกฎหมาย

7. ลักษณะสำคัญของสัญญาหน้า

หลักกฎหมายลักษณะหน้ากำหนดไว้ว่า **บุคคลผู้ใดตกลง** จะให้ค่าบำเหน็จแก่นายหน้า เพื่อที่ชี้ช่อง ให้ได้เข้าทำสัญญาก็ดีจัดการให้ได้ทำสัญญากันก็ดีท่านว่าบุคคลผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบให้ค่าบำเหน็จก็ต่อเมื่อ สัญญานั้นได้ทำกันสำเร็จเนื่องแต่ผลแห่งการที่นายหน้า ได้ชี้ช่องหรือจัดการนั้น ถ้าสัญญาที่ได้ทำกันไว้นั้นมี เงื่อนไข เป็นเงื่อนไขบังคับก่อนไซ้ ท่านว่าจะเรียกร้องค่าบำเหน็จค่านายหน้ายังหาได้ไม่ จนกว่าเงื่อนไขนั้น สำเร็จแล้ว

นายหน้ามีสิทธิจะได้รับชดใช้ค่าใช้จ่ายที่ได้เสียไป ก็ต่อเมื่อได้ตกลงกันไว้เช่นนั้น ความข้อนี้ท่านให้ใช้ บังคับ ถึงแม้ว่าสัญญาจะมีได้ทำกันสำเร็จ

8. บำเหน็จนายหน้า

บำเหน็จนายหน้า หมายถึง **ค่าตอบแทน** ที่คู่สัญญาฝ่ายหนึ่งมอบให้แก่นายหน้าเป็นค่าตอบแทนที่ซื้อช่อง หรือจัดการให้มีการทำสัญญาเกิดขึ้นตามความประสงค์ บำเหน็จจะให้กับจำนวนเท่าใด ก็เป็นไปตามข้อตกลงของคู่สัญญาหรือถ้ามิได้ตกลงกันไว้ว่าจะให้เท่าใด กฎหมายให้ถือว่า **ได้ตกลงกันเป็นจำนวนตามธรรมเนียม**

9. ความรับผิดชอบของนายหน้า

1. นายหน้าอาจถูกบอกเลิกการให้คำบำาเห็นใจจาก **คู่สัญญาได้** หากนายหน้านั้นทำการให้แก่บุคคลภายนอกฝ่าฝืนข้อตกลงหรือธรรมเนียมที่จะปฏิบัติต่อกันหรือฝ่าฝืนต่อการทำงานที่นายหน้า คือ ทำการรับบำาเห็นใจจากบุคคลภายนอกโดยไม่ชอบ ซึ่งถ้าเป็นนายหน้าที่สุจริตแล้วจะไม่ยอมรับ

2. ความรับผิดชอบในสัญญา โดยหลักนายหน้า
ไม่ต้องรับผิดชอบไปถึงรายละเอียดในสัญญาของ
คู่สัญญา เช่น การชำระหนี้ที่ทำกันไว้ เพราะ
ตนเป็นผู้จัดการซื้อช่อง เว้นแต่ว่าตนปกปิดมิได้
บอกความจริงให้คู่สัญญาอีกฝ่ายทราบว่าตน
ทำการในฐานะนายหน้าของผู้ใด หากปกปิด
เช่นว่านี้ นายหน้า ต้อง รับผิดชอบ ต่อ
บุคคลภายนอกโดยลำพังตนเอง

10. ความระงับของสัญญาหน้า

กฎหมายมิได้กำหนดว่าสัญญาหน้าระงับได้ด้วยกรณีใดบ้าง ด้วยเหตุนี้จึงต้องนำหลักทั่วไปว่าด้วยการระงับหรือสิ้นสุดของสัญญามาใช้บังคับ ซึ่งมีอยู่ 2 ประการ คือ

1. สัญญาระงับโดยข้อตกลงหรือบอกเลิกสัญญาหน้า
2. สัญญาระงับโดยผลของกฎหมาย

